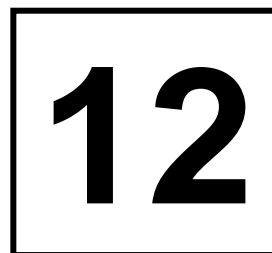

การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียน
ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี
เขต 4

THE DEVELOPMENT OF ACADEMIC ADMINISTRATION IS EFFECTIVENESS MODEL IN
SMALL SIZED SCHOOL UNDER UDONTHANI PRIMARY EDUCATION AREA OFFICE 4

วิไลวรรณ ปุธิรัตน์*
ดร.วันเพ็ญ นันทะศรี**
ดร.บุญมี ก่อบุญ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 2) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ระยะที่ 2 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการและครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 210 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถาม (index of item congruence : IOC) เลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้อง 0.50 ขึ้นไป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 4 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการที่ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย ด้านผู้บริหารและภาวะผู้นำ ด้านบุคลากรและการพัฒนาบุคลากร ด้านสภาพทั่วไป/สภาพแวดล้อมและด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง/ชุมชน 2) กระบวนการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดทำแผนกลยุทธ์ การปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์และการตรวจสอบและประเมินผล 3) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย ด้านการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การนิเทศการศึกษาและการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวัตกรรมการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านซำก่า

2. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 พบว่า มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ABSTRACT

The objective of this research were 1) to develop an effective academic administrative model for small sized schools under the office of Udonthani primary education service area office 4, 2) to validate an effective academic administrative model for small sized schools under the office of Udonthani primary education service area 4. The study was conducted in two phases. The first phase was to develop an effective academic administrative model for small sized schools under the office of Udonthani primary education service area office 4. The second phase was to validate the appropriateness of an effective academic administrative model for small sized schools under the office of Udonthani primary education service area office 4. The participants of this research were 210 administrators, academic teachers and teachers in schools under the office of Udonthani primary education service area in academic year 2015 selected by multistage sampling. The research instrument was a five rating scale questionnaire by checking content validity, index of item congruence at 0.50. The statistics used were percentage, mean and standard deviation.

The finding results were as follows:

The components of an effective academic administrative model for small sized schools under the office of Udonthani primary education service area office 4 included 3 major components were factors effects a change in effective academic administrative consisted of school administrators and leadership, teachers and teachers' development, general condition and students' family or community; academic administrative management consisted of planning, strategic plan development, implementing a strategic plan and monitoring, performance evaluation; scope of academic administrative management consisted of teaching management, curriculum development, evaluation and credit transfer, research development in school, mentoring and using educational technology.

The result of academic administrative management model for small sized schools under the office of Udonthani primary educational service area office 4 were considered appropriate at a high level.

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในด้านวิทยาการทางเทคโนโลยี ทำให้แต่ละประเทศไม่สามารถอยู่ได้โดยลำพังจำเป็นต้องร่วมมือและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันและมีการติดต่อสื่อสารกันมากขึ้น เพื่อให้ก้าวทันกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน นอกจากนั้นยังต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์ ในเรื่องความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม อุบัติภัยต่างๆ ส่งผลกระทบรุนแรงต่อมนุษย์โดยทั่วไป และเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทำให้แต่ละประเทศต้องเตรียมคนรุ่นใหม่ให้มีทักษะและความสามารถในการปรับตัวภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญในการดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่ มีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี เหมาะสมและพอเพียงสอดคล้องกับปฏิญญาว่าด้วยการจัดการศึกษาของ UNESCO ที่ว่าการจัดการศึกษาให้คนในชาติเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม คุณธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทำให้หลายประเทศต้องปฏิรูปการศึกษาพัฒนาบุคลากรในประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ.

2553 : 3) การจัดการศึกษาจึงมีความจำเป็น เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพที่พึงประสงค์ และมีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา มีทักษะชีวิต มีความสามารถทางเทคโนโลยี โรงเรียนเป็นหน่วยบริการทางการศึกษาที่สำคัญ ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้มีศักยภาพเป็นพลโลก ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ต้องมีความสนใจเป้าหมายในการพัฒนาการจัดการศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้สามารถนำไปพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2556 : 29)

การบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา และเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. 2550 : 29) การบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จะมีปัญหาสำคัญในเรื่องการบริหารหลักสูตร ครูไม่เข้าใจหลักสูตร ไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนการสอน ครูไม่สามารถเตรียมการสอนได้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบสอน ซึ่งมีหลายวิชาและหลายชั่วโมงและหลายชั้นในหนึ่งวัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนค่อนข้างต่ำ ขาดสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลขาดเครื่องมือวัดผลที่ได้มาตรฐาน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ครูขาดความสนใจและความตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัย และการนิเทศการศึกษา (ชอร์รัตน์ดา เกศทอง. 2551 : 83-84)

งานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งส่วนงานด้านอื่นๆ นั้น แม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกัน แต่เป็นส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การที่จะตรวจสอบว่าสถานศึกษาใด ผู้บริหารให้ความสำคัญต่องานวิชาการ สามารถดูได้จากการศึกษาที่สถานศึกษามีขอบเขตของงานวิชาการอย่างชัดเจน ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และแนวคิดใหม่ๆ ในการพัฒนางาน ครูมีความตระหนักและร่วมมือกันพัฒนางานวิชาการอย่างจริงจัง สามารถนำปรัชญาของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติตามโครงการต่างๆ ได้อย่างดีเยี่ยม สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารวิชาการ เป็นการดำเนินงานโดยผสมผสานทรัพยากร การจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดทั้งการอบรมศิษย์ธรรมจรรยาและความประพฤติของนักเรียนเพื่อให้เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ ความรู้รอบตัว ความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีทักษะการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. 2550 : 7) กิจกรรมการบริหารงานวิชาการจะเปลี่ยนแปลงไปตาม สาระสำคัญของหลักสูตรและนโยบายการบริหารของหน่วยงานระดับกรม เช่น การเร่งรัดในการพัฒนาคุณภาพการบริหาร การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การเรียนการสอน การนิเทศและการประเมินคุณภาพภายใน ตลอดจนการเปิดโอกาสให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา เป็นต้น กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้นอกจากจะส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียนแล้ว ยังส่งผลต่อการบริหารการศึกษาในระดับชาติอีกด้วย การดำเนินกิจกรรมทางวิชาการ จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ผู้บริหารสถานศึกษาเพียงฝ่ายเดียวไม่สามารถจะเป็นผู้ชี้นำได้ในทุกเรื่อง ในการบริหารงานวิชาการจึงจำเป็นที่คณะครู ทีมงาน หรือแม้แต่คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการบริหาร ตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น การวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติ การติดตามตรวจสอบและประเมินผล ทั้งนี้เพื่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ ทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณที่มีต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ (จันทร์ธานี สงวนนาม. 2551 : 149)

ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเอาใจใส่ดูแล การบริหารวิชาการเป็นพิเศษ แต่ก็ยังมีผู้บริหารสถานศึกษาจำนวนไม่น้อย ที่มองเห็นว่างานด้านอื่นๆ สำคัญกว่างานวิชาการ ทำให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา หรือแม้ว่าจะมีความตระหนักว่างานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญมากในการบริหารโรงเรียน แต่โดยทั่วไปในการปฏิบัติจริง ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ก็ยังให้ความสำคัญในการบริหารงานวิชาการน้อยอยู่ และเป็นที่ประจักษ์ว่า การบริหารงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานใหม่ที่เกิดขึ้นจากการปฏิรูปการศึกษาก็ยังให้ความสำคัญในด้านวิชาการน้อยทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาก็ให้ความสำคัญในการบริหารงานบุคคล การบริหารงานธุรการ และการบริหารงานอาคารสถานที่เป็นอันดับแรก (สมเกียรติ ชอบผล. 2551 : 8)

ปัญหาด้านประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มีโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้นเรียน มีปัญหาสำคัญในเรื่องการบริหารหลักสูตร ไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ครูไม่สามารถเตรียมการสอนได้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ ซึ่งมีหลายวิชาและหลายชั่วโมงและหลายชั้นในหนึ่งวัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนค่อนข้างต่ำ ขาดสื่ออุปกรณ์ การเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลขาดเครื่องมือวัดผล จึงเป็นปัญหาต่อการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิผล เพื่อจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ จึงจัดให้มีการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้โครงการ/โครงการ/กิจกรรม/เรียนผ่านที่วิถีทางไกลผ่านดาวเทียม ศูนย์การเรียนรู้จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อการเรียนรู้เน้นให้นักเรียนใช้สื่อ ICT ค้นคว้าแสวงหาและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. 2557)

จากความสำคัญดังกล่าว จึงจำเป็นต้องหาแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิผลและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นผู้วิจัย ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบงานวิชาการในโรงเรียน ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของงานวิชาการ จึงมีความสนใจในการศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 เพื่อจะได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็กที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4
2. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิด การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ดังนี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการที่ประสบผลสำเร็จสังเคราะห์จากแนวคิดของ จูไรรัตน์ สุตรุ่ง (2549 : 81) ธีระ รุญเจริญ (2549 : 132-135) พระมหาชนแดน สมบุตร (2549 : 57-60) กรมวิชาการ (2550 : 105-112) จูไรรัตน์ เล็บกมล (2550 : 105-112) พัฒนะ เล็งเรียบ (2550 : 77) สวัสดิ์ พานกลาง (2550 : 35-55) และ Steers (1991, อ้างถึงใน รุ่ง แก้วแดง และ ชัยณรงค์ สุวรรณสาร. 2546 : 196-198)

1. ด้านผู้บริหารและภาวะผู้นำ
2. ด้านบุคลากรและการพัฒนาบุคลากร
3. ด้านสภาพทั่วไป/สภาพแวดล้อม
4. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง/ชุมชน

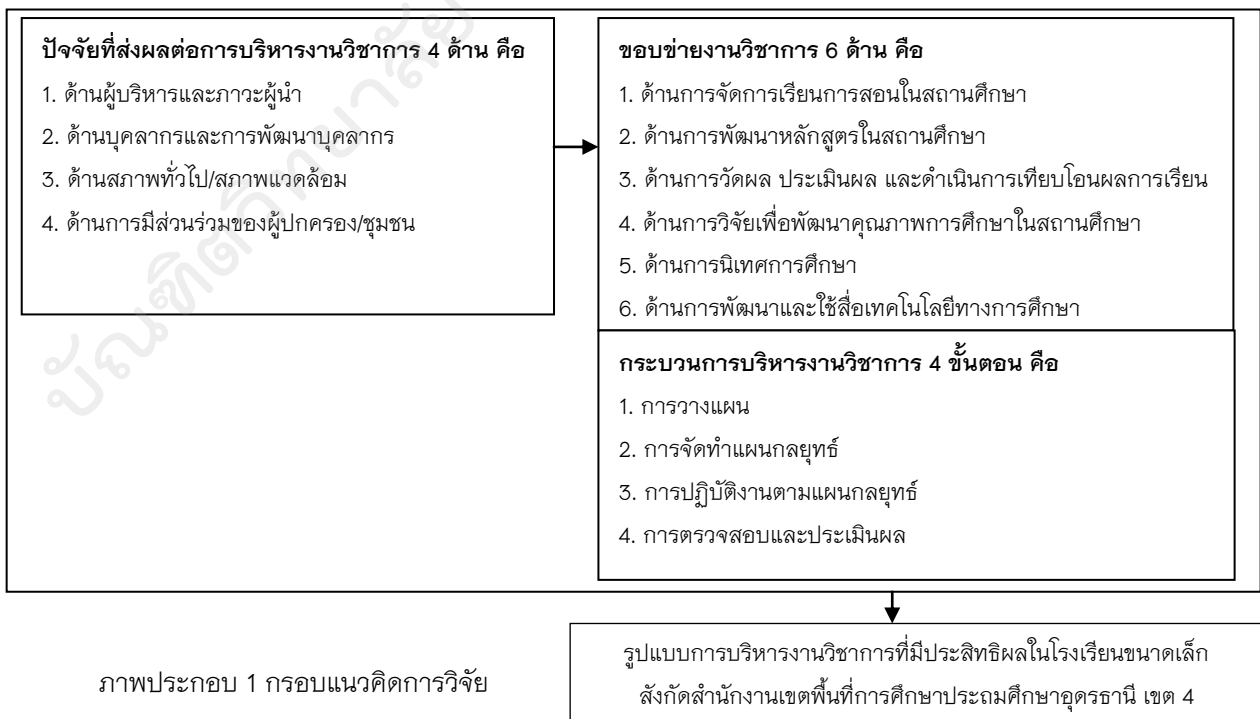
กระบวนการบริหารงานวิชาการ สังเคราะห์จากแนวคิดของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2545 : 8) ทองใส เทียบดอกไม้ (2545 : 9) สุรัตน์ ดวงชาตม (2549 : 46) สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2549 : 10) และเพชริน สงค์ประเสริฐ (2550 : 11)

1. การวางแผน
2. การจัดทำแผนกลยุทธ์
3. การปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์
4. การตรวจสอบและประเมินผล

ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการมี 6 ด้าน สังเคราะห์จากแนวคิดของ กมล ภูประเสริฐ (2547 : 9-18) กระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 29) หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายของกฎกระทรวง (พรบ.ฉบับที่ 2. 2550) ชีระ รุญเจริญ (2550 : 69-70) กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 29) ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553 : 3-4) โสภา วงษ์นาคเพ็ชร (2553 : 26) วิภา ทองหง่า (2554 : 23) ต้อยตา กวดนอก (2556 : 37) และ ทองคำ พิมพา (2556 : 48)

1. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
2. การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา
3. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
5. การนิเทศการศึกษา
6. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

จากการศึกษาเบื้องต้น สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะเวลา คือ ระยะเวลาที่ 1 การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4 และการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4 จำแนกเป็น ผู้บริหารจำนวน 66 คน ครูวิชาการและครูผู้สอน จำนวน 391 คน จำนวนทั้งสิ้น 457 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4 รวมจำนวน 210 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามโดยลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามปลายปิด แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตำแหน่ง เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4 ซึ่งคำถามครอบคลุม เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก ใน 3 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการที่ประสบผลสำเร็จ ได้แก่ ด้านผู้บริหารและภาวะผู้นำ ด้านบุคลากรและการพัฒนาบุคลากร ด้านสภาพทั่วไป/สภาพแวดล้อมและด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง/ชุมชน 2) กระบวนการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ การวางแผน การจัดทำแผนกลยุทธ์ การปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์และการตรวจสอบและประเมินผล และ 3) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การนิเทศการศึกษาและการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ออกหนังสือถึงผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4 เพื่อขอความอนุเคราะห์พิจารณา เกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4

2. จัดส่งเอกสารและรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองบางส่วน และบางส่วนผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ลงทะเบียน พร้อมแนบซองเปล่าติดดวงตราไปรษณียากร เพื่อส่งคืนผู้วิจัย

3. นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มี ประสิทธิภาพในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 4 ต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. ร้อยละ
2. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหาร ครูวิชาการ ครูผู้สอน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้ว นำมาวิเคราะห์หาคุณภาพนำผลการวิเคราะห์มาประกอบการพิจารณา เพื่อจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

2. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่รวบรวมได้และตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วไปรหัสและนำไปวิเคราะห์ ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3. วิเคราะห์หาร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการพิจารณาความเหมาะสมของ รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนขนาดเล็กและใช้การทดสอบเพื่ออ้างอิงค่าเฉลี่ยไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของคะแนน ความคิดเห็นในรูปแบบแต่ละข้อและต้องมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อย่างน้อย 3.51 ขึ้นไปนำไปใช้ได้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 4 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กตาม ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ขอบข่ายงานวิชาการ กระบวนการบริหารงานวิชาการ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ คือ สิ่งที่เอื้อให้การนำกระบวนการ การบริหารงานวิชาการมา ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ด้านผู้บริหารและภาวะผู้นำ ด้านบุคลากรและการพัฒนาบุคลากรด้านสภาพทั่วไป/ สภาพแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง/ชุมชน ปัจจัยด้านผู้บริหารและภาวะผู้นำ ผู้บริหารสถาน เป็นผู้มี ความสำคัญยิ่งในการบริหารงานวิชาการโดยตรงและส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของครู หน้าที่ที่สำคัญคือ เป็นผู้นำใน การบริหารงานวิชาการ มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยใช้หลักเหตุผลในการบริหาร มีการกำหนดนโยบายและแผนงานที่เหมาะสม พัฒนาความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน นิเทศกำกับติดตามผล การอำนวยความสะดวกให้การบริหารงานวิชาการดำเนินไปอย่างมี ประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ ปัจจัยด้านบุคลากรและการพัฒนาบุคลากร ควรพัฒนาศักยภาพการทำงานของบุคลากร ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เสริมสร้างกำลังใจในการปฏิบัติงานให้แก่บุคคลในองค์กร มีการวางแผนและประชุมชี้แจงก่อนการ ดำเนินงาน มีการติดตามและประเมินผลและ เสริมสร้างพลังความสามัคคีในหมู่คณะ การพัฒนาบุคลากร เป็นยุทธวิธีที่ สำคัญและจำเป็นต่อการบริหารงานวิชาการ ทำให้เกิดระบบและวิธีการปฏิบัติที่มีสมรรถภาพที่ดียิ่งขึ้นและนำไปสู่ความสำเร็จ อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ปัจจัยด้านสภาพทั่วไป/สภาพแวดล้อม ควรจัดห้องเรียนและอุปกรณ์การเรียนให้

ครบ ให้แสงสว่างเสียงอุณหภูมียู่ในระดับพอเหมาะ มีแหล่งเรียนรู้ในบริเวณโรงเรียน สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่ดี สร้างสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน มีการสำรวจสภาพครอบครัวของนักเรียน พื้นฐานทางครอบครัวจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ พบว่า อาชีพและรายได้ของบิดามารดามีความสัมพันธ์ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอีกทั้งการเอาใจใส่ของผู้ปกครอง จะส่งผลทางตรงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นการจัดการศึกษา ก็ควรคำนึงถึงในส่วนนี้ด้วย หากพบว่านักเรียน มาจากสภาพครอบครัวอย่างไรแล้ว ควรจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้เหมาะสม เช่น การจัดหาทุนการศึกษา แก่นักเรียนที่มีสภาพครอบครัวที่ยากจน เพื่อที่นักเรียนจะได้มีกำลังใจที่จะศึกษาเล่าเรียนมากยิ่งขึ้น ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง/ชุมชน ควรมีการจัดประชุมชี้แจงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อความสัมพันธ์ที่ดีสร้างวิสัยทัศน์ร่วมจัดกิจกรรมเรียนรู้สู่ชุมชน ทำงานด้วยความโปร่งใส และการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการนั้น ขึ้นอยู่กับด้านครู ด้านสภาพทั่วไปของสถานศึกษา ด้านชุมชน และด้านผู้บริหาร สภาพสังคมที่เอื้ออำนวยต่อการบริหารงานวิชาการ ความรู้ ความสามารถในเรื่อง หลักสูตรและการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของครู การมีส่วนร่วมของชุมชน ความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยีทางการศึกษา บรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการบริหารงานวิชาการ

1.2 กระบวนการบริหารงานวิชาการ เป็นวิธีการที่โรงเรียน ใช้บริหารงานวิชาการ โดยดำเนินการ 4 ขั้นตอน ซึ่งการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย *การวางแผน* การบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน มีการตรวจสอบและควบคุมก่อนนำไปใช้ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและปัญหาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานวิชาการ ผู้ใช้แผนต้องทำความเข้าใจอย่างชัดเจน ก่อนการนำไปใช้ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ การบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน กำหนดเป้าประสงค์ การบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน จัดทำแผนกลยุทธ์ มีการจัดลำดับความสำคัญของกลยุทธ์ กำหนดแนวทางการดำเนินงานตามกลยุทธ์ การกำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานตามกลยุทธ์ กำหนดกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจเป้าประสงค์ การกำหนดงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานตามกลยุทธ์ การกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานตามกลยุทธ์ เป็นการวางแผนล่วงหน้าอย่างมีระบบรอบคอบ ทำให้งานนั้นๆ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพผู้บริหารโรงเรียนต้องยึดการวางแผนเป็นหัวใจของการปฏิบัติงาน *การปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์* มีการประสานงานการดำเนินงานตามกลยุทธ์ มีการทบทวนปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหรือคงความต่อเนื่องการดำเนินงานตามกลยุทธ์ การลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางเอาไว้โดยเป็นการร่วมมือกันของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีการสอดประสานกันเป็นอย่างดีทุกฝ่ายทุกคนพยายามเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายอันเดียวกัน คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ และ *การตรวจสอบและประเมินผล* มีการกำหนดให้มีการติดตามอย่างต่อเนื่อง วางกรอบการตรวจสอบและประเมินผลวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย ตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพการประเมิน มีการรวบรวมข้อมูลของการตรวจสอบประเมินผล ให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการประเมินผล จัดทำจัดทำเครื่องมือสำหรับการตรวจสอบและประเมินผล การประเมินผลการบริหารงานวิชาการเป็นสิ่งจำเป็น เพราะจะทำให้ทราบว่า การดำเนินงาน มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่จะได้หาทางปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นต่อไป

1.3 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ซึ่งได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการฝึกทักษะกระบวนการคิด วิเคราะห์ การเผชิญสถานการณ์ การจัดแผนการเรียนรู้ การสอนซ่อมเสริม การจัดครูเข้าสอน และการจัดชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอนมีความสำคัญกับโรงเรียน เพราะเป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียนโดยตรงการจัดการเรียนการสอน ที่มีคุณภาพย่อมส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ตามที่หวังไว้คือผู้เรียนได้รับความรู้มีคุณสมบัติและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่ตั้งไว้ในหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา มีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร การศึกษาสภาพปัญหาความต้องการของชุมชน การให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไป

ใช้ การจัดทำโครงสร้างหลักสูตร การนิเทศติดตาม การประเมินผลการใช้หลักสูตร การศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตร แกนกลาง การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน มีการกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล เทียบโอนความรู้ทักษะประสบการณ์และผลการเรียนจากสถานศึกษา สถานประกอบการและอื่นๆ พัฒนาเครื่องมือวัดและ ประเมินผลให้ได้มาตรฐาน ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดและประเมินผล ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลโดย เน้นการประเมินสภาพจริง ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัด เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ในทุกระดับ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา มีการศึกษาวิเคราะห์การพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ ส่งเสริมให้ครูศึกษาวิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ศึกษาวิเคราะห์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพงาน วิชาการ เผยแพร่ผลงานการวิจัยการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้แก่ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา การนิเทศการศึกษา มีการดำเนินการนิเทศงานวิชาการ พัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา ประสานความร่วมมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้การนิเทศภายในสถานศึกษา นำผลการนิเทศภายในสถานศึกษาไปใช้ จัดระบบการ นิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการระหว่างครูกับผู้บริหาร เพื่อการแนะนำชี้แนะ แนวทางเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่มีส่วน เกี่ยวข้องซึ่งการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วยการจัดทำขั้นตอนและวิธีการนิเทศการดำเนินการนิเทศโดยใช้กิจกรรมการ นิเทศที่หลากหลายและเหมาะสม การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ส่งเสริมให้ครูผลิตพัฒนาหนังสือ สื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนการสอน ศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้หนังสือ สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ จัดหา พัฒนาและใช้หนังสือ สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ มีการประเมินผลการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา กิจกรรมการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อช่วยเหลือให้นักเรียนเกิดความสนใจและเกิดการเรียนรู้โดย เป็นสื่อกลางให้ผู้สอน สามารถส่งเสริมความรู้ไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการตรวจสอบ ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4

2.1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในแต่ละด้านของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มี ประสิทธิภาพในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4 พบว่าภาพรวมมีความ เหมาะสมอยู่ในระดับมาก และจากทั้งหมด 3 องค์ประกอบ สามารถเรียงลำดับความเหมาะสมแต่ละด้านของรูปแบบการ บริหารงานวิชาการจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการที่ประสบผลสำเร็จ กระบวนการบริหารงานวิชาการและขอข่ายการบริหารงานวิชาการ สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายด้านมีรายละเอียด ดังนี้

2.1.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการที่ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย

2.1.1.1 ด้านผู้บริหารและภาวะผู้นำ โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกือบทุกข้ออยู่ในระดับเหมาะสมมาก

2.1.1.2 ด้านบุคลากรและการพัฒนาบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า เกือบทุกข้ออยู่ในระดับเหมาะสมมาก

2.1.1.3 ด้านสภาพทั่วไป/สภาพแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับเหมาะสมมาก

2.1.1.4 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง/ชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับเหมาะสมมาก

2.1.2 กระบวนการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารครูวิชาการและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อด้านกระบวนการของรูปแบบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามค่าเฉลี่ย เป็นดังนี้

2.1.2.1 การวางแผน ผู้บริหารครูวิชาการและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อด้านกระบวนการของรูปแบบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยเป็นดังนี้ มีการกำหนด พันธกิจ การบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน มีการตรวจสอบและควบคุมก่อนนำไปใช้ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและปัญหาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานวิชาการ ผู้ใช้แผนต้องทำความเข้าใจอย่างชัดเจน ก่อนการนำไปใช้ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ การบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน กำหนดเป้าประสงค์ การบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ตามลำดับ

2.1.2.2 การทำแผนกลยุทธ์ ผู้บริหารครูวิชาการและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อด้านกระบวนการของรูปแบบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และเมื่อพิจารณาเป็นชั้นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยเป็น จัดลำดับความสำคัญของกลยุทธ์ กำหนดแนวทางการดำเนินงานตามกลยุทธ์ การกำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานตามกลยุทธ์ กำหนดกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ การกำหนดงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานตามกลยุทธ์ การกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานตามกลยุทธ์ อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ตามลำดับ

2.1.2.3 การปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์ ผู้บริหาร ครูวิชาการและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อด้านกระบวนการของรูปแบบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และเมื่อพิจารณาเป็นชั้นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยเป็นดังนี้ การประสานงานการดำเนินงานตามกลยุทธ์ มีการทบทวนปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลง หรือคงความต่อเนื่องการดำเนินงานตามกลยุทธ์ อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ตามลำดับ

2.1.2.4 การตรวจสอบและประเมินผล ผู้บริหาร ครูวิชาการและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อด้านกระบวนการของรูปแบบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และเมื่อพิจารณาเป็นชั้นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยเป็นดังนี้ ขั้นที่มีการกำหนดให้มีการติดตามอย่างต่อเนื่อง วางกรอบการตรวจสอบและประเมินผลวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย ตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพการประเมิน มีการรวบรวมข้อมูลของการตรวจสอบประเมินผล ให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการประเมินผล จัดทำจัดทำเครื่องมือสำหรับการตรวจสอบและประเมินผล อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ตามลำดับ

2.1.3 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย

2.1.3.1 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา เมื่อพิจารณาความเหมาะสมรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การฝึกทักษะกระบวนการคิด วิเคราะห์ การเผชิญสถานการณ์ การจัดการเรียนรู้ การสอนซ่อมเสริม การจัดครูเข้าสอน การจัดชั้นเรียน อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ตามลำดับ

2.1.3.2 การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร การศึกษาสภาพปัญหาความต้องการของชุมชน การให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การจัดทำโครงสร้างหลักสูตร การนิเทศติดตามการประเมินผลการใช้หลักสูตร การศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรแกนกลาง ตามลำดับ

2.1.3.3 การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล เทียบโอนความรู้ ทักษะประสบการณ์และผลการเรียนจากสถานศึกษา สถานประกอบการและอื่นๆ พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดและประเมินผล ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลโดยเน้นการประเมินสภาพจริง ตามลำดับ

2.1.3.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ศึกษาวิเคราะห์ การพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ ส่งเสริมให้ครูศึกษาวิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ศึกษา วิเคราะห์ การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ เผยแพร่ผลงานการวิจัยการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้แก่ผู้เกี่ยวข้อง ตามลำดับ

2.1.3.5 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ศึกษาวิเคราะห์ การพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ ส่งเสริมให้ครูศึกษาวิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ศึกษา วิเคราะห์ การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ เผยแพร่ผลงานการวิจัยการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้แก่ผู้เกี่ยวข้อง ตามลำดับ

2.1.3.6 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนา หนังสือ สื่อ เทคโนโลยี และนวัตกรรมการเรียน การสอน ศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้หนังสือ สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ จัดหาพัฒนาและใช้หนังสือ สื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ มีการประเมินผลการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย พัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4 ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการศึกษาพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4 พบว่า สามารถนำไปใช้ได้ทั้ง 3 องค์ประกอบ จำนวน 76 รายการ ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการที่ประสบผลสำเร็จ กระบวนการบริหารงานวิชาการและขอบข่าย การบริหารงานวิชาการ

1.2 นำรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4 ไปใช้ในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและจริงจังโดยมีการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงาน วิชาการอย่างสม่ำเสมอ และเน้นทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้มีส่วนร่วม

1.3 โรงเรียนควรให้ความสำคัญและกำหนดแนวทางการบริหารงานวิชาการให้ชัดเจน และพัฒนาบุคลากรให้ มีความรู้ความเข้าใจ มีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน และพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน โดยเน้นกระบวนการบริหารงานวิชาการ ต้องมีหลักการและวิธีการดำเนินงานที่ครอบคลุม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและเกิด ประสิทธิภาพ คุณภาพในการจัดการเรียนการสอน เจริญก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยรูปแบบการบริหารงานด้านอื่นๆ ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดอื่นๆ โดยใช้กระบวนการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามรูปแบบในโรงเรียนขนาดเล็ก

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ทั้งโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ เพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียน ที่สามารถนำไปใช้ให้มีความเหมาะสมต่อไป

2.3 ควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิผลของโรงเรียน ในรูปแบบของการทดลอง

เอกสารอ้างอิง

- กมล ภูประเสริฐ. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ปกรณ์ศิลป์ ฟรินติ้ง, 2547.
- กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2546.
- กรมวิชาการ. เอกสารประกอบพัฒนาหลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2550.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บัด พอยท์, 2551.
- จุไรรัตน์ สุตรุ่ง. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- จุไรรัตน์ เอบกมล. การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ค.ม.พระนครศรีอยุธยา : สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2550.
- ธีระ รุญเจริญ. รายงานการวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : วิ.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น, 2545.
- _____. (2550). การบรรยายรายวิชาสัมมนาการบริหารการศึกษา เรื่อง รูปแบบและองค์ประกอบของรูปแบบ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- _____. ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : แอล.ที.เพรส, 2550.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2546.
- _____. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริม, 2553.
- รุ่งชัชดาพร เวชชาติ. การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ, 2550.
- สำนักการศึกษา. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : สำนักการศึกษา, 2550.
- สมเกียรติ ชอบผล. การศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหนังสือกรมวิชาการ, 2535.
- สุวิมล โพธิ์กลิ่น. การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก. ปริญญา กศ.ด. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2549.
- เพชริน สงค์ประเสริฐ. การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการที่เน้นการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ คศ.ม.พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2550.